

שלב א: ספיד דייטינג דמויות מופת

הסבר למנחה: מתחלקים לשני מעגלים של כיסאות המופנים אחד מול השני – מעגל חיצוני ומעגל פנימי.

מחצית יושבים/ות במעגל החיצוני עם הפנים פנימה ומחצית יושבים/ות במעגל הפנימי עם הפנים החוצה.

המנחה מסבירה שמדובר במודל של ספיד דייטינג – להכיר כמה שיותר דמויות מופת. כל סבב יש לכל דמות במעגל הפנימי דקה וחצי לשתף סביב שאלה שהמנחה נותנת/ת ולאחר מכן לדמות במעגל החיצוני לשתף סביב שאלה חדשה ואז המעגל החיצוני עובד כיסא אחד שמאלה.

בטרם מתיישבים – מקבלים/ות המשתתפים/ות כרטיסיה של הדמות שלהן שבנויה כמו תעודת זהות – עם תאריך לידה ופטירה, מקום מגורים, ארץ מגורים, ותיאור חייה של הדמות המתייחס בעיקר לאתגרים מיוחדים איתם התמודדה.. בטרם מתיישבים במעגל אחראית כל משתתפת לקרוא על הדמות שלה.

במשך מספר סבבים ניתנו 3 דקות לכל שאלה כשהמנחה מתזמנת/ת שלכל מעגל (פנימי או חיצוני) יינתנו דקה וחצי לענות על השאלה. במהלך שלוש הדקות לכל דמות יש כדקה וחצי להציג את עצמה ולענות על השאלה. לאחר מכן זז המעגל החיצוני כיסא אחד שמאלה ומתחילים סבב נוסף של מענה על שאלה.

- מה הופך אותך לדמות מופת בעיניך?
- עם איזה קשיים התמודדת?
- מה בך ראוי להערכה?
- עם איזה פחדים התמודדת?
- מה את יכולה לציין כהצלחה הגדולה של חיך?
- מה היו האתגרים שלך?
- איזה ערכים הובילו אותך?
- איך היא התמודדת עם פחדים?

שלב ב: עבודות חקר

התלמידות והתלמידים יצאו לעבודות חקר בעקבות דמויות המופת המופיעות ברשימה או דמויות אחרות שהם מעוניינים ללמוד עליהן.

בעבודה יהיה עליהם לספר בצורה יצירתית את סיפורה של אותה אישה פורצת דרך עליה למדו, ולהציג באופן חזותי או אחר את התרומה החשובה שלה לחברה / לקהילה / לעם היהודי או להתפתחות האנושית או תיקון העולם.





החריט מאת גוסטב דורה, טאה 19 מתוך ויקיפדיה

דבורה הנביאה

זמן: 1200 לפני הספירה בקירוב

מקום: נחלות שבטי אפרים ונפתלי

פרטי הדמות:

אישה אמיצה, בעלת קשר מיוחד לאלוהים, אשר הובילה את עם ישאל לניצחון ולישועה.

יבין מלך כנען וסיסרא שר הצבא שלו גרמו סבל לבני ישראל בימי השופטים. לעזרת העם התגייסה השופטת הרביעית, דבורה הנביאה, שנהגה לשבת תחת עץ תמר בין היישוב רמה ליישוב בית אל.

דבורה גייסה את ברק בן אבינועם והורתה לו את האסטרטגיה הצבאית ללחימתו בסיסרא, ואף ליוותה את צבאו במלחמות. זאת, בניגוד למקובל באותה עת. ברק הכיר בכוחה הרוחני של דבורה:

”וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ בָּרַק אִם-תִּלְכִּי עִמִּי וְהִלַּכְתִּי; וְאִם-לֹא תִלְכִּי עִמִּי, לֹא אֶלֶךְ. וַתֹּאמֶר הֲלֹךְ אִלֶּךְ עִמָּךְ, אָפֶס כִּי לֹא תִהְיֶה תַּפְאֲרֶתְךָ עַל-הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אַתָּה הוֹלֵךְ כִּי בִיד-אִשָּׁה יִמְכַר ה' אֶת-סִיסְרָא; וַתִּקַּם דְּבוּרָה וַתִּלָּךְ עִם-בָּרַק” (שופטים ד, ח-ט).

המלחמה התנהלה לפי התוכנית של דבורה וצבא ישראל ניצח את צבאו של יבין מלך כנען. אפילו מותו של שר צבאו סיסרא הגיע לו מידי אישה – הוא ביקש מקלט אצל יעל אשת חבר הקיני ויעל בעורמה הרגה אותו בשנתו.

לאחר הניצחון על צבא יבין מלך כנען נשאה דבורה שירה שנקראת ”שירת דבורה”, ובה היא מפארת את אלוהי ישראל ואת תרומתו לניצחון ואף את תרומתה שלה ושל יעל אשת חבר הקיני לאותו ניצחון.



אסתר המלכה

זמן: המאה ה-5 לפני הספירה

מקום: שושן, בירתה הקדומה של פרס

פרטי הדמות:

אסתר בת אביחיל הייתה צאצאית של גולים יהודים משבט בנימין. היא הייתה יתומה ולכן גדלה אצל מרדכי, בן דודה, בשושן, בירת הממלכה הפרסית.

אסתר נעשתה מלכתו של מלך פרס אחשוורוש לאחר שאשתו הקודמת, ושתי, גורשה. המשנה למלך – המן – זמם להשמיד את היהודים ואסתר סיכנה את חייה כדי לגייס את המלך אחשוורוש להצלתם.

עמדת הנחיתות כאישה וכבת ישראל לא מנעה ממנה לפעול באופן אקטיבי ולסכן את חייה כדי להציל את היהודים מגזרת השמד של המן.

האומץ שהפגינה אסתר, בשילוב עם התכנון של מרדכי דודה הביאו להצלת היהודים בממלכה הפרסית כולה. כל שנה חוגגים את ההצלה של היהודים ביום י"ד באדר, חג הפורים.

ברוריה אשת רבי מאיר

זמן: מאה 1-2 לספירה

מקום: טבריה

פרטי הדמות:

ברוריה הייתה אשתו של רבי מאיר, מגדולי החכמים בתקופת המשנה (מאה שנייה לספירה). ברוריה חיה בתקופה שנשים לא יכלו ללמוד. התפקיד המסורתי של נשים היה לגדל ילדים ולהיות אחראיות על הנעשה בבית. גברים אף עזבו את הבית במשך שנים כדי ללמוד תורה באותה עת.

ברוריה מתוארת כתלמידת חכמים ובעלת בקיאות גדולה בתורה ובהלכה. היא זכתה להערכה רבה בזכות חוכמתה והיקף ידיעותיה ומסופר עליה שלמדה 300 הלכות ביום אחד. ברוריה אף ביקרה חכמים שאינם מקיימים בצורה נכונה את מצוות התורה.

ברוריה נחשבה גם לבעלת אומץ רב. אביה, רבי חנינא בן תרדיון, הוצא להורג על ידי הרומאים מכיוון שלמד תורה, אך היא המשיכה לעסוק בלימוד תורה גם לאחר מותו.

רבי מאיר, בעלה, העריך מאוד את חוכמתה של אשתו אבל גם ניסה בדרכים שונות להוכיח שהיא טועה. הפרשן הידוע רש"י מספר על מקרה שבו הניסיון של רבי מאיר להוכיח לברוריה את טעותה הביא לפגיעה אנושה במערכת היחסים שלהם, למותה של ברוריה ולגלות מרצון שגזר רבי מאיר על עצמו.



דונה ארציה

זמן: 1569–1510

מקום: ליסבון (פורטוגל), אנטוורפן (הולנד),
 ונציה (איטליה), קושטא (תורכיה)

פרטי הדמות:

דונה גרציה הייתה אחת מהנשים היהודיות המשפיעות באירופה של ימי הביניים.

היא גדלה בפורטוגל במשפחה של יהודים שהמירו את דתם לנצרות בלחץ השלטונות (אנוסים). בגיל 12 גילתה את יהדותה ומאז ראתה את חובתה לדאוג, לעזור ולתמוך ביהודים ברחבי המזרח התיכון ובאירופה.

בעקבות נישואיה הפכה לאשת עסקים ומסחר מצליחה. לאחר מות בעלה ניהלה את העסק שלו והצטרפה לעסקי בנקאות עם קרוב משפחה.

בכספה מימנה דונה גרציה את הדפסתו של תנ"ך פרארה המפורסם, בלשון הלדינו (1553), והרבתה לפעול לטובת יהודים שהוטבלו לנצרות, כמוה. יש שאומדים את מספר הנפשות שהצילה בעשרות אלפים.

קשריה עם הסולטן התורכי, סולימאן הראשון ('המפואר'), הביאו אותה לחכור מידיה את העיר טבריה, מה שאפשר לה לגבות מיסים ולפתח את העיר.

תוך שיתוף פעולה עם דון יוסף נשיא, קרוב משפחתה שהיה נשוי לבתה ואף כיהן כשר החוץ של הסולטן סולימאן, קיוותה ליצור אוטונומיה יהודית בארץ ישראל.

דונה גרציה יזמה את הקמתה של חומת העיר טבריה ואף תכננה לעבור לגור בטבריה בעצמה, אך היא מתה בטרם הספיקה לעשות כן.



אסנת ברלאני

זמן: מאות 16–17 לספירה (נולדה בשנת 1590 בקירוב)

מקום: כורדיסטן (בימינו עיראק)

פרטי הדמות:

הרבנית אסנת אדוני ברזאני הייתה למדנית, פוסקת הלכה, פייטנית ומקובלת ועמדה בראש ישיבה בכורדיסטן. הייתה ידועה בכינויה "התנאית", בדומה לחכמי המשנה.

אביה של אסנת היה ראש ישיבה בכורדיסטן, ובניגוד למקובל, משום שלא היו לו בנים אלא רק בנות, לימד אותה וטיפח אותה כתלמידת חכמים ודאג שלא תצטרך לעבוד. אביה אף התנה את נישואיה לבן דודה, שהיה התלמיד המצטיין של הישיבה, בכך שאסנת תמשיך ללמוד ולא תצטרך לעבוד.

אסנת ובעלה, יעקב מזרחי, כיהנו יחד כראשי הישיבה. לאחר מותו של בעלה הפכה אסנת לראש הישיבה.

אסנת כיהנה כסמכות רבנית מוכרת בעיראק ובניה כיהנו כרבנים בעיראק ובמצרים. בנוסף כתבה פיוטים ואגרות הלכתיות לחכמי דורה, המעידות על שליטתה המופתית בעברית, כמו גם בתנ"ך, בתלמוד, במדרש ובקבלה.



מתוך ויקיפדיה

רחל הנשוררת

זמן: 1890–1931

מקום: רוסיה, צרפת, ארץ ישראל.

פרטי הדמות:

רחל בלובשטיין הייתה חלוצה בעלייה השנייה ומגדולות המשוררות העבריות במאה ה-20. רחל עלתה לארץ בשנת 1909 והייתה חלק מ"חוות העלמות", חווה חקלאית לנשים ליד הכנרת. בשנת 1913 יצאה לצרפת כדי ללמוד חקלאות ושבה לארץ ישראל רק בתום מלחמת העולם הראשונה, ב-1919.

באירופה חלתה במחלת השחפת. מחלתה הביאה לסילוקה מקבוצת דגניה. היא נדדה בארץ בין צפת, עין גנים, ירושלים ותל אביב במשך שש השנים האחרונות של חייה. בשש שנים אלה, שבהן חוותה כאב ובדידות נכתבו מרבית שיריה.

דרך שיריה חווים קוראים ומאזינים ברחבי העולם את עולמה הפנימי ואת ההתמודדות שלה עם קשיי מחלתה, אהבותיה וגעגועיה.

שביעי בארות
מפגש 3
חסורת



מתוך ויקיפדיה

חנה סנה

זמן: 1944–1921

מקום: הונגריה, ישראל

פרטי הדמות:

בילדותה הייתה תלמידה מצטיינת ומבטיחה שחלמה להיות סופרת. אביה היה אינטלקטואל וסופר יהודי-הונגרי ידוע. חנה סנש עלתה לארץ ישראל בגיל 18 לבדה. היא עברה הכשרה חקלאית בת שנתיים והייתה ממקימי קיבוץ שדות ים. בזמן שהותה בקיבוץ התלבטה סנש אם להתמיד בעבודתה החקלאית או להתמסר לכתיבה. שיריה וכתביה, שהתפרסמו רק לאחר מותה, מרגשים ומדויקים, וביניהם השיר "הליכה לקיסריה":

אלי, אלי	רְשׁוּשׁ שֶׁל הַמַּיִם,
שְׁלֹא יִגְמַר לְעוֹלָם	בְּרֶק הַשָּׁמַיִם,
הַחוּל וְהַיָּם,	תְּפֹלֵת הָאָדָם.

סנש התחבטה בשאלות של מוסר ואתיקה – כיצד לעשות את מה שראוי? כיצד לתרום לאחרים לצד פיתוח העצמיות האישית שלה?

היא התגייסה לפלמ"ח ובשנת 1943 החליטה להתנדב לצבא הבריטי כדי לעזור ליהודי הונגריה.

סנש הצטרפה לצנחנים יהודים נוספים שסיכנו את חייהם וצנחו בזמן מלחמת העולם השנייה לשטחים שנכבשו בידי הנאצים כדי לסייע למחתרות המקומיות. היא נחתה ביוגוסלביה ומשם עברה את הגבול להונגריה. חנה סנש נתפסה בהונגריה, נחקרה בעינויים והוצאה להורג.



מתוך ויקיפדיה

הנרייטה סאלד

זמן: 1860–1945

מקום: ארצות הברית, ישראל

פרטי הדמות:

מגיל צעיר בנתה הנרייטה סאלד את עתידה המקצועי והאישי, בניגוד למה שהחברה ציפתה ממנה. היא הייתה הילדה היהודייה הראשונה שסיימה תיכון מקומי כללי בעיר מגוריה, בולטימור, במדינת מרילנד שבארצות הברית.

לנשים באותה תקופה (1877) לא התאפשר להתקבל למוסדות להשכלה גבוהה ועל כן הפכה סאלד למורה בגיל 16 בלבד. היא לימדה במשך 15 שנים רצופות שפות ומתמטיקה בבית ספר פרטי לנשים.

בשנת 1904 החלה סאלד ללמוד בבית המדרש הקונסרבטיבי לרבנים. בכך הפכה לאשה הראשונה שלמדה במוסד זה, שהכשיר רבנים של התנועה הקונסרבטיבית. אולם, עקב היותה אישה לא זכתה להיות מוסמכת לרבנות.

בשנת 1909, בתקופת העלייה השנייה, ביקרה בארץ ישראל ונרתמה למפעל הציוני. היא הקימה את ארגון 'הדסה' בארצות הברית, שמטרתו לפעול למען הבריאות של הציבור היהודי בארץ ישראל.

בשנת 1933, עם עליית הנאצים לשלטון בגרמניה, לקחה על עצמה להקים ולנהל את מפעל עליית הנוער לארץ ישראל. בסיועו של פעל זה עלו לארץ לבדם עשרות אלפי בני נוער.

יום המשפחה נקבע ביום פטירתה של סאלד (ל' בשבט), מכיוון שנחשבה כאם לילדים בעליית הנוער.

שביעי בארות
מפגש 3
חסורת



מתוך ויקיפדיה

אנה אנשין

זמן: 1869–1940

מקום: ליטא, ארצות הברית

פרטי הדמות:

אקטיביסטית, מהפכנית ופעילה יהודית-אמריקאית למען זכויות אדם. ידועה גם בשם "אמה האדומה".

גולדמן חוותה בילדותה באירופה חיי עוני שעיצבו את תפיסת עולמה. בגיל 15 היא סירבה להינשא בשידוך שארגנו הוריה וביקשה להתחתן מאהבה בלבד.

בגיל 16 היגרה לניו-יורק, החלה בפעילותה הפוליטית המחאתית והתגלתה כנואמת מוכשרת ובעלת כריזמה.

היא הפכה במהרה למנהיגה של הפועלים בארצות הברית ואף ריצתה שנה בכלא עקב פעולות המחאה שלה.

בתחילת המאה ה-20 הצטרפה לתנועה הפמיניסטית בארצות הברית וקידמה מאבקים לשוויון זכויות נשים ולהט"ב.

עד היום נחשבת גולדמן מודל לחיקוי בארצות הברית במאבק על זכויות אדם, על דמוקרטיה ועל שוויון זכויות בין המינים.



מתוך ויקיפדיה

ליקלין כהנוב

זמן: 1979–1917

מקום: קהיר (מצרים), ניו יורק (ארצות הברית), פריז (צרפת), בת ים (ישראל)

פרטי הדמות:

סופרת, הוגת דעות, עסקה בביקורת ספרות ובכתיבה בנושאים אישיים-אוטוביוגרפיים, חברתיים, תרבותיים ופוליטיים.

כהנוב נולדה בקהיר למשפחה יהודית אמידה. בילדותה נחשפה לכמה שפות (עברית, ערבית, צרפתית, אנגלית) ולכמה תרבויות המתקיימות זו לצד זו, ובעקבות זאת התגבשה אצלה התפיסה שכך צריך להיות בארץ ישראל. תפיסה רב-תרבותית זו התבטאה בצורה מאוזנת בכתיבה השונים.

כאשר עברה לגור בישראל, ב-1954, הייתה עדה לקשיי ההשתלבות של עדות המזרח בחברה הישראלית. היא טבעה את המושג "לבנטיני", שמשמעו ישראלי שמושפע, פתוח ומשלב בתרבותו יסודות ממזרח וממערב. המטרה שלה הייתה שאף עולה חדש לארץ מארצות צפון אירופה, אתיופיה, תימן וארצות ערב לא ירגיש שהוא שונה או לגיטימי פחות ממי שנולד בארץ או הגיע אליה בעליות הראשונות.

בשנים שבהן התגוררה בישראל הפך ביתה של כהנוב מוקד משיכה לאנשי רוח. במאמריה ובספריה הצליחה לבסס תפיסות של סובלנות, רב-תרבותיות וכבוד כלפי כלל העדות וכלל התפיסות בחברה הישראלית.